

МІСТА ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ЗРІЗ*

© 2019 ЖАБИНЕЦЬ О. Й., СУХИЙ О. О.

УДК 332:339.5:330.3 (477.8)

JEL Classification: F18; R11

Жабинець О. Й., Сухий О. О.

Міста обласного значення у міжнародній торгівлі послугами в умовах глобалізації: регіональний зріз

У статті проведено аналіз особливостей, тенденцій та закономірностей, а також структурних змін у міжнародній торгівлі послугами в містах обласного значення Західного регіону України в умовах глобалізації. Зокрема, проаналізовано тенденції експорту-імпорту послуг у Західному регіоні України та в Україні, досліджено відповідність тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі послугами (експорту й імпорту) у містах обласного значення загальним тенденціям, що відбуваються в їх областях, здійснено оцінку рівня експортоорієнтованості сфери послуг міст і їх внеску у розвиток експортно-імпортової діяльності своїх регіонів, проведено аналіз структурних трансформацій в експорті послуг у містах Івано-Франківськ, Чернівці та Рівне. Встановлено, що на фоні загального зниження експорту й імпорту послуг в Україні за період 2012–2017 рр. у Західному регіоні спостерігається зростання експорту послуг майже в 2 рази, а зовнішня торгівля послугами в більшості аналізованих областей відображає тенденції, що властиві Західному регіону України. Доведено ключову роль міст обласного значення в імпорті послуг у регіон, на відміну від експорту послуг, де спостерігається включення інших (менших) міст деяких аналізованих областей до забезпечення їх експортного потенціалу. Підтверджено зростання рівня експортоорієнтованості сфери послуг більшості аналізованих міст обласного значення Західного регіону України та активізацію ними експортної діяльності.

Ключові слова: міжнародна торгівля послугами, експортно-імпортні операції, міста обласного значення, Західний регіон України, структурні трансформації, глобалізація.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-62-71>

Рис.: 7. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 15.

Жабинець Ольга Йосифівна – кандидат економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу просторового розвитку, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: olza@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6735-4036>

Сухий Олег Орестович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: oleh.sukhy@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8783-5972>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/F-7277-2019>

УДК 332:339.5:330.3 (477.8)

JEL Classification: F18; R11

UDC 332:339.5:330.3 (477.8)

JEL Classification: F18; R11

Жабинець О. Й., Сухий О. О. Города областного значения в международной торговле услугами в условиях глобализации: региональный срез

В статье проведен анализ особенностей, тенденций и закономерностей, а также структурных изменений в международной торговле услугами в городах областного значения Западного региона Украины в условиях глобализации. В частности, проанализированы тенденции экспорта-импорта услуг в Западном регионе Украины и в Украине, исследовано соответствие тенденций развития внешней торговли услугами (экспорта и импорта) в городах областного значения общим тенденциям, которые происходят в их областях, осуществлена оценка уровня экспортоориентированности сферы услуг городов и их вклада в развитие экспортно-импортной деятельности своих регионов, проведен анализ структурных трансформаций в экспорте услуг в городах Ивано-Франковск, Черновцы и Ровно. Установлено, что на фоне общего снижения экспорта и импорта услуг в Украине за период

Zhabynets O. Y., Sukhyi O. O. Cities of Regional Significance in International Trade in Services under Globalization: Regional Cross-Section

The article analyzes features, trends and patterns, as well as structural changes in international trade in services in cities of regional significance in Western Ukraine under globalization. In particular, trends in export-import of services in both in the Western region of Ukraine and the country as a whole are analyzed, the correspondence of the development trends in international trade in services (exports and imports) in cities of regional significance to the general trends characteristic of the relevant regions is analyzed, the level of export orientation of the services sector in the cities and their contribution to the development of export-import activities in the relevant regions is assessed, an analysis of structural transformations in the export of services in the cities of Ivano-Frankivsk, Chernivtsi and Rivne is carried out. It is found that, against the background of a general decline in exports and imports of services in Ukraine for the period 2012–2017, in the Western region, the ex-

* Виконано в межах НДР «Трансформація структури економіки міст Західного регіону України» (№0119U002011).

2012–2017 гг. в Западном регионе наблюдается рост экспорта услуг почти в 2 раза, а внешняя торговля услугами в большинстве анализируемых областей отражает тенденции, свойственные Западному региону Украины. Доказана ключевая роль городов областного значения в импорте услуг в регион, в отличие от экспорта услуг, где наблюдается включение других (меньших) городов некоторых анализируемых областей к обеспечению их экспортного потенциала. Подтверждены рост уровня экспортоориентированности сферы услуг большинства анализируемых городов областного значения Западного региона Украины и активизация ими экспортной деятельности.

Ключевые слова: международная торговля услугами, экспортно-импортные операции, города областного значения, Западный регион Украины, структурные трансформации, глобализация.

Рис.: 7. Табл.: 1. Библ.: 15.

Жабинец Ольга Иосифовна – кандидат экономических наук, доцент, научный сотрудник отдела пространственного развития, Институт региональных исследований имени М. И. Долишнего НАН Украины (ул. Козельницкая, 4, Львов, 79026, Украина)

E-mail: olza@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6735-4036>

Сухий Олег Орестович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры переводоведения и контрастивной лингвистики имени Григория Кочура, Львовский национальный университет имени Ивана Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: oleh.sukhy@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8783-5972>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/F-7277-2019>

port of services almost doubled, and the trends in international trade in services in most of the analyzed regions were similar to those characteristic of the Western region of Ukraine. The key role of cities of regional significance in the import of services to the relevant region is proved, in contrast to the export of services, where other (smaller) cities of some of the analyzed regions are engaged in realizing their export potential. The growth in the level of export orientation of the services sector in the majority of the analyzed cities of regional significance in the Western region of Ukraine and intensification of their export activities are confirmed.

Keywords: international trade in services, export-import operations, cities of regional significance, Western region of Ukraine, structural transformations, globalization.

Fig.: 7. Tabl.: 1. Bibl.: 15.

Zhabynets Olga Yo. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Research Associate of the Department of Spatial Development, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: olza@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6735-4036>

Sukhyi Oleh O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Translation Studies and Contrastive Linguistics named after Grigory Kochur, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: oleh.sukhy@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8783-5972>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/F-7277-2019>

Вступ. Сфера послуг є важливим сектором національного та світового господарства, а розвиток експортно-імпоротної діяльності у цій сфері має важливе значення для нарощення експортного потенціалу України. Важливу роль в активізації міжнародної торгівлі послугами займають міста (великі та середні), які, концентруючи освітній, науковий та інтелектуальний потенціал держави та формуючи власну траєкторію розвитку відповідно до світових трендів та вимог (розвиток креативної сфери, сфери ІКТ тощо), виступають рушіями економічного зростання, стабілізації соціальної та інших сфер економіки міст, а отже, регіонів і держави в цілому. Водночас як в українській мові вживається спеціалізований термін «міста обласного значення», в англійській мові уже навіть на рівні загальноживаної лексики міста розподіляються на «towns» and «cities». Остання із двох лексем «city» вказує на велике, значуще місто, а також часто вживається і для позначення фінансових центрів. Хоча в різних англійських країнах на основі різних критеріїв розмежовуються поняття «city» і «town» (наприклад, неоднакові підходи спостерігаємо у Великобританії та США), загальна тенденція залишається незмінною – більш важливі міста позначаються як «city». Враховуючи викладене та особливості української термінології й ведення статистики експорту та імпорту, ми зосередимося на дослідженні міст із вищим адміністративним статусом, а саме – на містах обласного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам і перспективам розвитку зовнішньої торгівлі послугами в Україні та її регіонах, в т. ч. у розрізі світових тен-

денцій, присвячено достатньо наукових досліджень, серед яких варто виділити публікації Брензович К. С. [1], Грабинського І. М., Камінської Т. М., Ковтун Т. Д., Міхель Р. В., Непрядкіної Н. В., Пархоменко Н. О. та ін. Дослідження ролі міст у міжнародній торгівлі, зокрема в регіональному вимірі, активно проводяться не лише в Україні, але й на Заході. Так, ще в 1999 році вийшла книга всесвітньо відомого економіста П. Кругмана у співавторстві із М. Фуйтою та А. Венаблесом «Просторова економіка: міста, регіони та міжнародна торгівля» [2]. У 2008 році П. Кругман був удостоєний Нобелівської премії з економіки за дослідження причин глобальної урбанізації, яка пов'язала питання міжнародної торгівлі й економічної географії. У 2012 році А. Берубе та Й. Парілла опублікували свою роботу «Метротрейд: міста повертаються до своїх коренів в глобальній економіці» [3]. Назва цієї роботи та підхід авторів пояснюється тим, що міста виникали саме як осередки ремесла та торгівлі, в тому числі і міжнародної торгівлі. Більше того, в найновіших дослідженнях професори Д. Шапіро і К. Мейер доводять, що сучасні глобалізовані міста видозмінюють міжнародну торгівлю. Дослідники зазначають, що глобалізовані міста не лише приваблюють наукомісткі фірми із надання послуг, але і самі мають здатність створювати фірми, які стають глобальними експортерами послуг [4]. Усе вищевказане ще більшою мірою актуалізує поставлену проблематику дослідження та вивчення ролі українських міст у міжнародній торгівлі.

Метою статті є дослідження особливостей, тенденцій та закономірностей, а також структурних змін у зо-

внiшній торгiвлi послугами в мiстах обласного значення Західного рeгiону України в умовах глобалiзацiї.

Основні результати дослідження. Сучасний етап розвитку міжнародної торгiвлi характеризується активiзацiєю експортно-iмпортних операцiй у сферi послуг. Однак тодi як країни, що розвиваються (здебiльшого найбільш слаборозвинені країни Африки та Латинської Америки), нарощують зовнішній експорт послуг за рахунок транспорту та туризму, то розвинені країни, де зазначені традиційні види послуг вже досягли свого піку, активiзують зовнішню торгiвлю вiдносно новими бiзнес-послугами [1, с. 33]. Західний рeгiон України та його мiста, завдячуючи близькiс-

тю до кордонiв країн – членiв ЄС, чи не наймасштабнiше залучені до здiйснення експортно-iмпортної дiяльностi у сферi послуг (комп'ютерних та iнформацiйних, транспортних, послуг з переробки матерiальних ресурсiв та iн.), формуючи свою спеціалiзацiю у цiй сферi вiдповiдно до наявних можливостей та свiтових вимог.

Аналіз тенденцiй експорту-iмпорту послуг в Західному рeгiонi України та в Україні (рис. 1) свiдчить, що на фонi загального зниження експорту та iмпорту послуг в Україні за перiод 2012–2017 рр. (на 21,2 % та 18,7 % вiдповiдно) в Західному рeгiонi спостерiгається зростання експорту послуг майже в 2 рази (на 94,4 %).

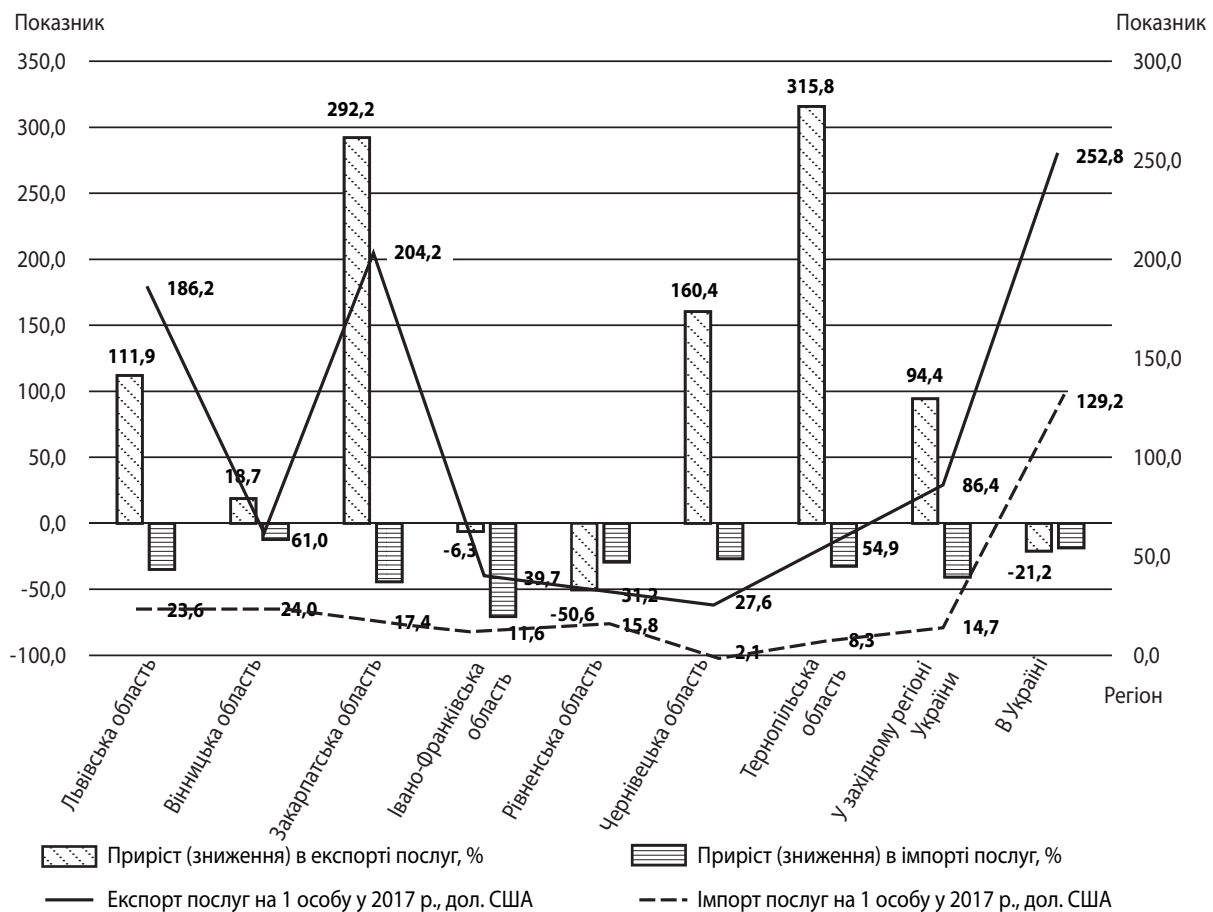

Рис. 1. Тенденції здійснення зовнішньої торгiвлi послугами в Західному рeгiонi та Україні за перiод 2012–2017 рр.

Примітка: за обсягами експорту та імпорту на 1 особу в Західному рeгiонi України вказано середнє значення.

Джерело: розраховано та побудовано за [5]

Водночас темпи зниження обсягiв імпорту послуг в Західному рeгiонi не тільки вiдображають загальнонацiональну тенденцiю, але за темпами спаду суттєво її випереджають. Щодо експорту послуг iз бiльшостi областей Західного рeгiону України, то в цiй сферi спостерiгається суттєве пожвавлення експортної дiяльностi, про яке свiдчать значні прирости обсягiв експорту послуг, що не властиві товарній торгiвлi [6, с. 28]. Максимальний приріст за аналізований перiод показує Тернопільська область (315,8 %). Значні прирости в експорті послуг характерні також для Закарпатської та Чернівецької областей (292,2 % та 160,4 % вiдповiдно). Крім того, Закарпатська область також

лiдує за показником експорту послуг на одну особу, який у 2017 р. склав 204,2 дол. США.

Проаналiзуємо вiдповiдність тенденцiй розвитку зовнішньої торгiвлi послугами (експорту й імпорту) у мiстах обласного значення загальним тенденцiям, що вiдбуваються в їх областях (рис. 2). Як бачимо, в імпорті послуг основні тенденції збiгаються, причому в мiстах рeгiону зниження вiдбувається бiльшими темпами.

Це засвiдчує визначальну роль мiст у здiйсненні імпорту послуг у рeгiон. В експорті послуг – основні тенденції також збiгаються, однак темпи зростання (зниження) за мiстами вiдстають вiд темпiв зростання (зниження) в дея-

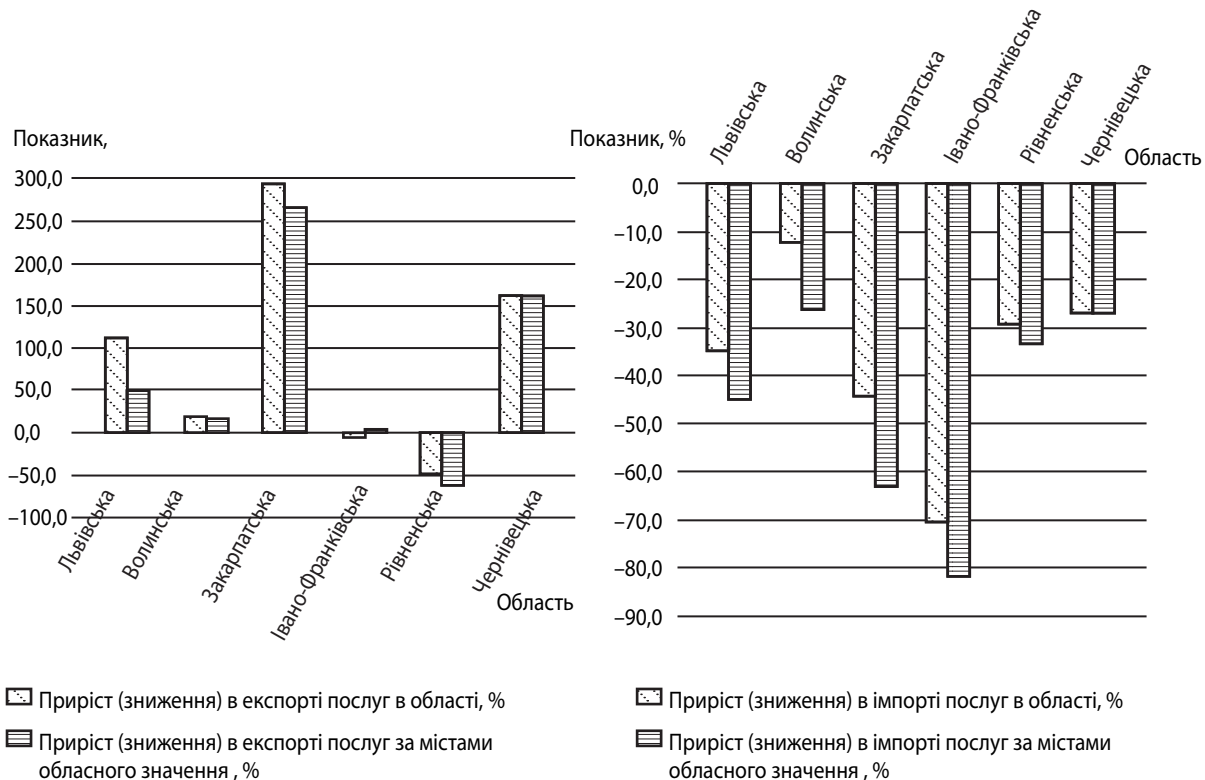

Рис. 2. Тенденції здійснення імпорту й експорту послуг у регіоні та в містах обласного значення регіону за період 2012–2017 рр.

Джерело: розраховано та побудовано за [5; 7–12]

ких їх областях, що дозволяє зробити висновок про включення інших (менших) міст цих областей до забезпечення експортного потенціалу сфери послуг цих регіонів.

Проаналізувавши частку Західного регіону в Україні та окремих областей в Західному регіоні в експорті послуг

та її зміну за період 2012–2017 рр. (рис. 3), спостерігаємо таке:

- 1) частка областей Західного регіону в Україні в експорті послуг протягом аналізованого періоду зросла на 5,3 в. п. (з 3,7% у 2012 р. до 9% у 2017 р.);

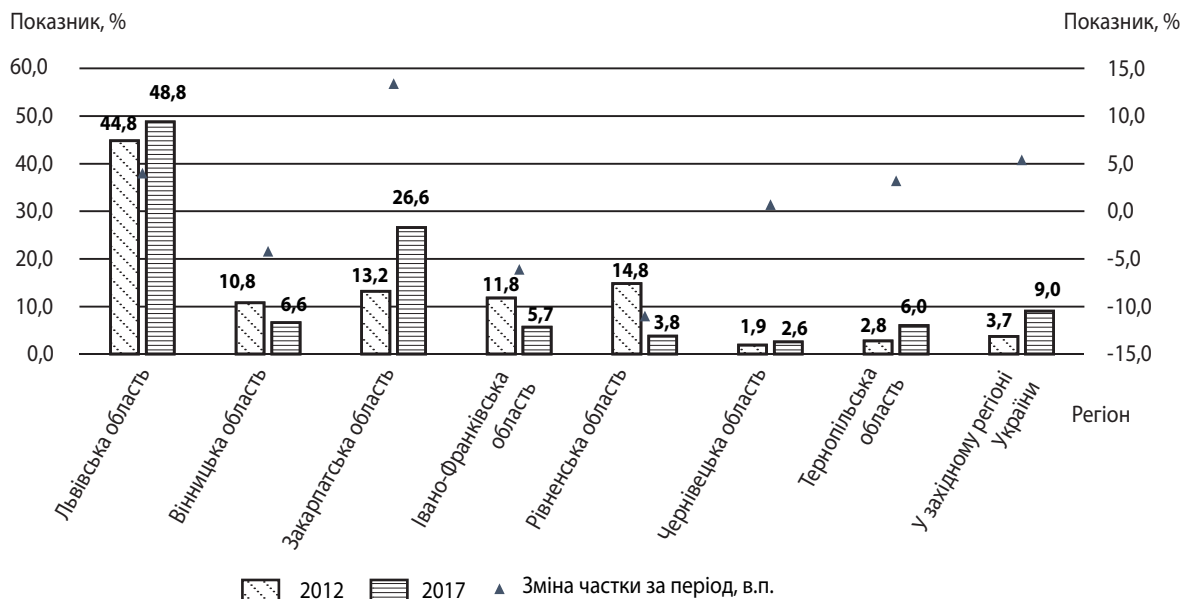

Рис. 3. Частка Західного регіону в Україні та областей в Західному регіоні в експорті послуг. Джерело: розраховано та побудовано за [5]

- 2) лідером за часткою в експорті послуг в Західному регіоні є Львівська область із показниками 44,8 % у 2012 р. та 48,8 % у 2017 р.;
- 3) значним в експорт послуг Західного регіону є внесок Закарпатської області (26,6 % у 2017 р.), яка до того ж продемонструвала найбільше з усіх областей зростання частки за період (на 13,4 в. п.).

Аналіз частки експорту у випуску товарів і послуг [13, с. 37] свідчить про зростання рівня експортоорієнтованості економіки України. Аналогічні тенденції характерні і для областей Західного регіону. Найбільше зростання за цим показником спостерігаємо в Закарпатській області, де рівень експортоорієнтованості у 2017 р. сягнув 55,38 %, перевищивши рівень усіх областей не тільки Західного регіону, але й України в цілому.

Частка експорту послуг у загальному обсязі реалізованих в Україні послуг у 2017 р. порівняно з 2012 р. зросла на 10,5 в. п. (з 33,5 % до 44 %). Зростання за цим показником характерне і для областей Західного регіону, крім Рівненської області, де відбулося незначне зниження цієї частки (на 1,4 в. п.). В розрізі міст обласного значення, виходячи з наявної статистичної інформації (рис. 4), спостерігаємо таке:

- 1) зростання експортоорієнтованості сфери послуг більшості аналізованих міст відповідно до тенденцій, що властиві Західному регіону та Україні в цілому;
- 2) найвищий рівень експортоорієнтованості сфери послуг у 2017 р. із найбільш зростаючою тенденцією за аналізований період характерний для Ужгорода, Дрогобича та Коломиї;
- 3) аутсайдерами у 2017 р. за часткою експорту послуг у загальному обсязі реалізованих послуг є Яремче (3,5 %), Луцьк (7,3 %) та Володимир-Волинський (9,1 %). Причому, на відміну від зростання експортоорієнтованості сфери послуг у Яремчі, Луцьку та Володимир-Волинському, спостерігаємо значне зниження рівня експортоорієнтованості сфери послуг цього міста (на 33,2 %).

Проаналізуємо внесок міст обласного значення у розвиток експортно-імпоротної діяльності своїх областей (рис. 5 та 6).

Серед обласних центрів беззаперечним лідером в експортно-імпортній діяльності свого регіону є м. Чернівці. Крім того, в експорті послуг спостерігаємо зростання часток більшості аналізованих міст протягом 2012–2017 рр., на відміну від загальної спадної тенденції в імпорті послуг цих міст з максимальним значенням у місті Івано-Франківську (35,4 в. п.). Найбільшу частку в експорті послуг своїх областей у 2017 р. займали Івано-Франківськ, Чернівці та Рівне.

Серед інших міст обласного значення (крім обласних центрів) беззаперечним лідером у здійсненні експортно-імпоротної діяльності у сфері послуг є м. Мукачеве, внесок якого у зовнішню торгівлю послугами Закарпатської області перевищує внесок м. Ужгорода (див. рис. 3).

Причому за аналізований період спостерігаємо зростання частки цього міста як в експорті, так і в імпорті послуг. Лідерство м. Мукачеве цілком відповідає лідерству Закарпатської області за рівнем експортоорієнтованості економіки, в т. ч. за експортом послуг, який постійно зрос-

тає. Так, тільки за I квартал 2018 р. суб'єктами господарювання міста експортовано послуг на суму 29531,9 тис. дол. США, що на 20,7 % більше відповідного періоду 2017 р.; імпортовано послуг на суму 1626,3 тис. дол. США, що на 23 % більше відповідного періоду 2017 року. Сальдо позитивне і становить 27905,6 тис. дол. США [14].

У цілому можемо стверджувати про нерівномірність внесків аналізованих міст у розвиток експортно-імпоротної діяльності своїх областей та суттєве зниження за аналізований період частки в експорті послуг Трускавця та Чопу.

Позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу міжнародної торгівлі послугами в більшості міст обласного значення у 2012 р. та 2017 р., його зростання, а також значні прирости в експорті послуг протягом аналізованого періоду (рис. 7) свідчать про суттєве нарощення експортного потенціалу аналізованих міст Західного регіону України в міжнародній торгівлі послугами.

З огляду на найбільшу частку у Івано-Франківську, Чернівцях та Рівному в експорті послуг своїх областей проаналізуємо структуру послуг даних міст із оцінкою структурних трансформацій за період 2012–2017 рр. (табл. 1). Як бачимо, у структурі експорту послуг Івано-Франківська та Чернівців вагому частку займають послуги з переробки матеріальних ресурсів. Причому інтенсивність змін (темпи зростання) цього виду послуг за аналізований період є достатньо високою (215,3 % та 145,7 % відповідно), значними є також частки у структурі послуг цих міст.

Спеціалізуються міста також на експорті транспортних послуг і послуг, що пов'язані з подорожами. Лідером за експортом транспортних послуг є м. Рівне. Частка експорту цих послуг у загальній структурі експорту послуг міста складає більше 90 %. Це вказує на спеціалізацію міста в цій сфері, що пояснюється вигідним географічним положенням і розвинутою транспортною мережею, в тому числі до країн-сусідів (Польщі, Білорусії та ін.), яка включає такі основні магістралі як Київ-Варшава, Київ-Брест, Київ-Чоп.

Щодо експорту комп'ютерних та інформаційних послуг, то в структурі послуг серед аналізованих міст найбільша частка припадає на м. Чернівці. В експорті комп'ютерних послуг в усіх аналізованих містах спостерігається зростання обсягів їх надання, а інтенсивність змін (темпи зростання) експорту даних послуг є найвищою серед експортних позицій структури послуг аналізованих міст.

В Україні, за даними Державної служби статистики у 2017 р. найбільшу частку в експорті послуг займали транспортні послуги – 54,7 %, частка в експорті комп'ютерних та інформаційних послуг складала 16,4 %, а частка послуг з переробки матеріальних ресурсів – 13,3%, причому 96,4 % з яких – це послуги з переробки товарів з метою реалізації за кордоном [2].

Висновки. Проведений аналіз особливостей, тенденцій та закономірностей, а також структурних змін у зовнішній торгівлі послугами в містах обласного значення Західного регіону України засвідчив значне зростання та активізацію експортної діяльності, в т. ч. щодо експорту комп'ютерних та інформаційних послуг. З огляду на те, що розвиток ІТ-сфери має не лише позитивні економічні ефекти для країни (внесок ІКТ сягнув 4 % ВВП України у 2018 р. порівняно з 0,8 % в 2012 р.), але і виконує вагому

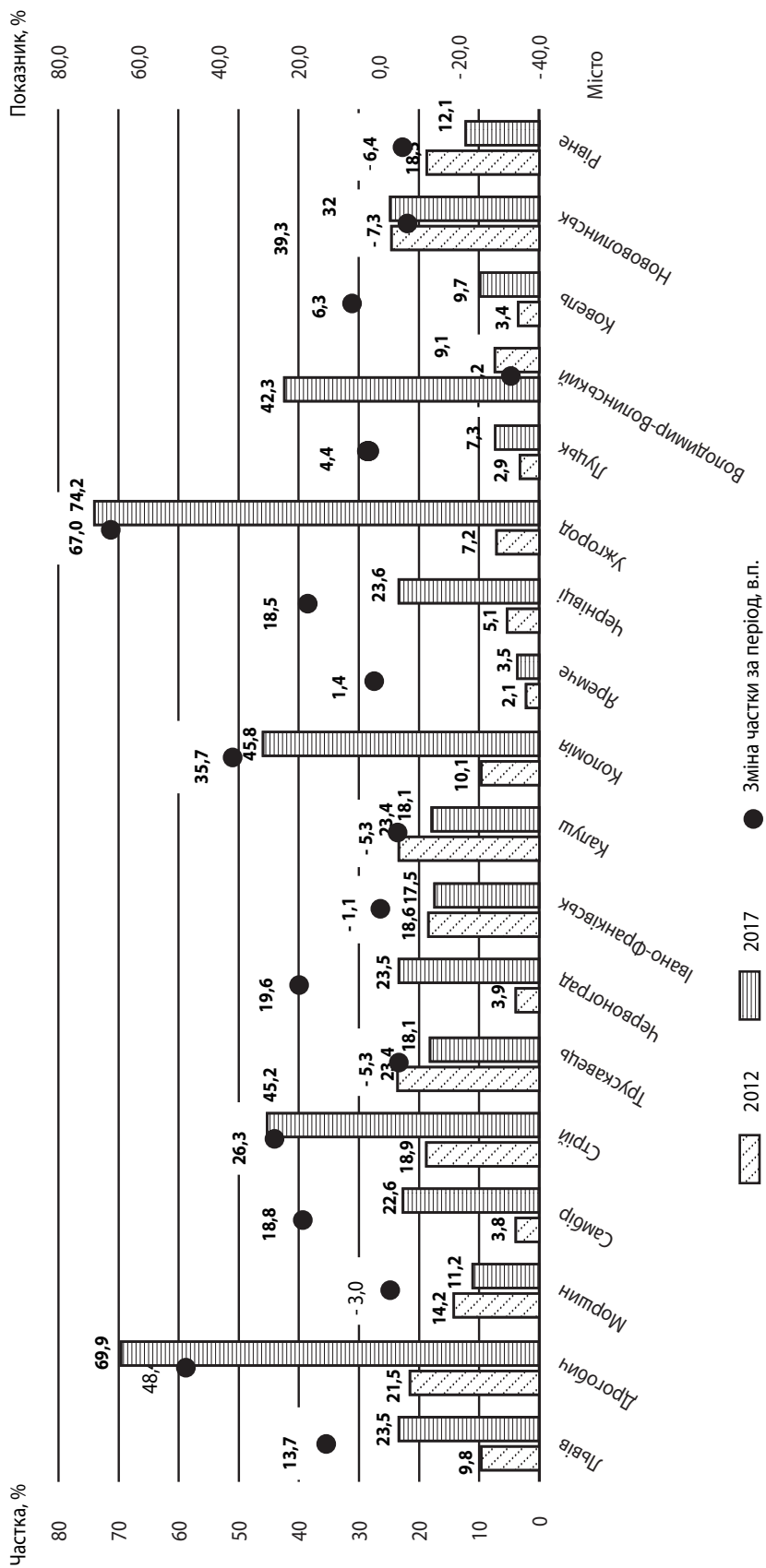

Рис. 4. Частка експорту послуг у загальному обсязі реалізованих послуг та її зміна за період 2012–2017 рр.

Джерело: розраховано та побудовано за [7–12]

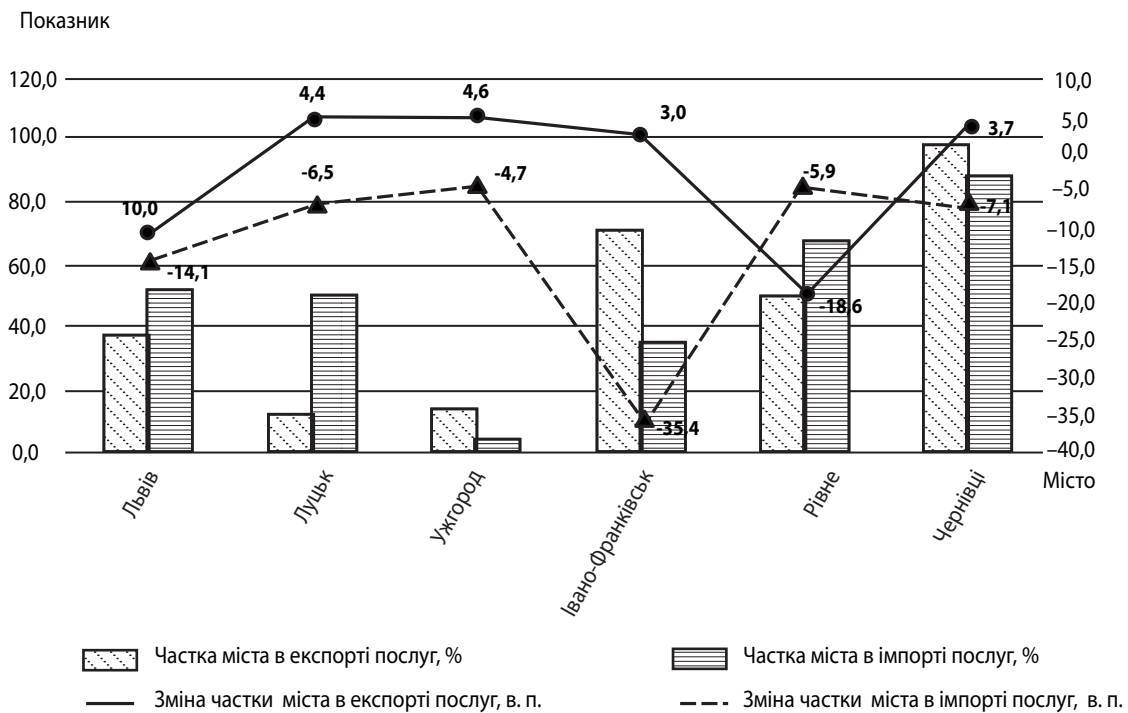

Рис. 5. Частка обласних центрів Західного регіону України в експорті й імпорті послуг у 2017 р. та її зміна за період 2012–2017 рр.

Джерело: розраховано та побудовано за [7–12]

соціальну роль у контексті цілей інклюзивного розвитку (а саме продуктивної зайнятості, гідного рівня оплати праці, різноманітних соціальних проектів розвитку громад тощо) [15, с. 45], вважаємо за доцільне посилити спеціалізацію міст обласного значення в експорті послуг саме у цьому напрямі. Крім того, значний потенціал зростання туристичної галузі України як за обсягами послуг, що можуть надаватись, так і для забезпечення зростання зайнятості населення в цій сфері, вимагатиме більш активнішого залучення міст обласного значення до розвитку експорту туристичних послуг. Адже, за підсумками 2017 року, частка експорту послуг, що пов'язані з подорожами, із областей Західного регіону в загальному експорті послуг з України становила лише 0,4 %, у ВВП – 0,04 %, а отже, потребує активізації діяльності щодо експорту послуг з цієї сфери.

Однак у містах – обласних центрах доцільно активізувати такі напрями експорту туристичних послуг, як культурний, діловий та освітній туризм; експорт послуг з екотуризму, релігійного напрямку туристичної діяльності, екстремального туризму можуть бути пріоритетом розвитку й експорту в малих і середніх містах Західного регіону України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брензович К. С. Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної торгівлі бізнес-послугами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні

економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 23 (1). С. 30–34.

2. Fujita M., Krugman P., Venables A. *The Spatial Economy: Cities, Regions, and International Trade*. Cambridge, MA: MIT Press. 1999. 367 p.

3. Berube A., Parilla J. *MetroTrade: Cities Return to their Roots in the Global Economy*. Washington, D.C.: Brookings Institution. 2012. 40 p.

4. Meyer K., Shapiro D. Why global cities are changing the narrative in international trade. *The Conversation*. 2019. June 20th. URL: <http://E/how-global-cities-are-changing-international-trade-114273>

5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Жабинець О. Й. Зовнішня торгівля товарами в містах обласного значення Західного регіону України: тенденції та структурні зміни. *Бізнес Інформ*. 2019. № 8. С. 26–33.

7. Головне управління статистики у Львівській області. URL: <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>

8. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>

9. Головне управління статистики в Закарпатській області. URL: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>

10. Головне управління статистики в Івано-Франківській області. URL: <http://www.ifstat.gov.ua/>

11. Головне управління статистики в Рівненській області. URL: <http://rv.ukrstat.gov.ua/>

12. Головне управління статистики в Чернівецькій області. URL: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>

13. Територіальний розвиток і регіональна політика: Регіональні економічні тренди та детермінанти регіональної полі-

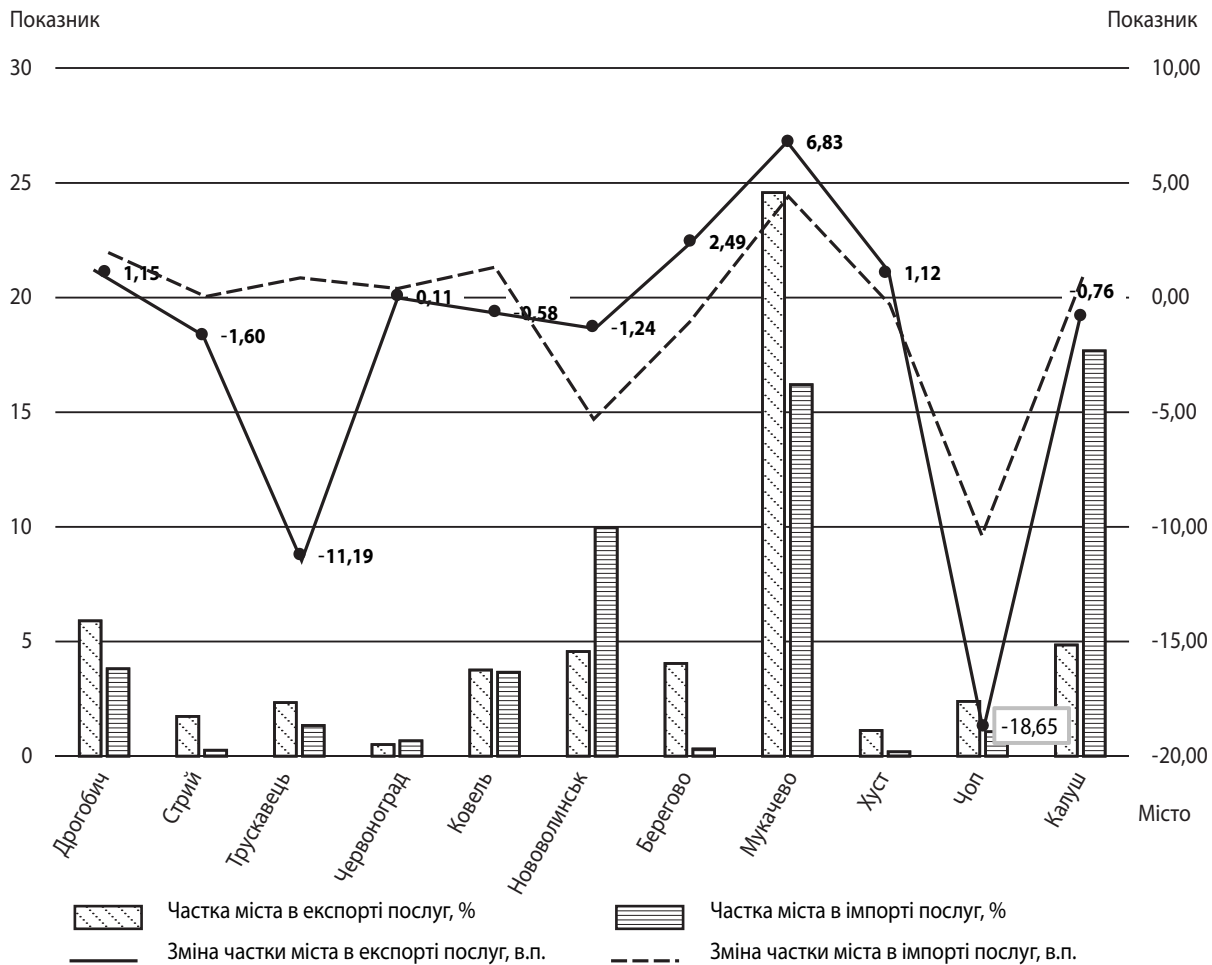

Рис. 6. Частка міст обласного значення Західного регіону України в експорті й імпорті послуг у 2017 р. та її зміна за період 2012–2017 рр.

Джерело: розраховано та побудовано за [7–12]

тики: наукова доповідь / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. ред. І. 3. Стороняньська. Львів. 2019. 92 с.

14. Мукачівська міська рада. URL: <https://mukachevo-rada.gov.ua/index.php/miska-vlada/mukachivska-miska-rada/item/11135-v-mukachevi-fiksuietsia-rist-eksportu-na-pidpriemstvakh/11135-v-mukachevi-fiksuietsia-rist-eksportu-na-pidpriemstvakh>

15. Інклузивний вимір розвитку міст – центрів ділової активності України: тенденції та перспективи: наукова доповідь / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. ред. М. І. Мельник. Львів. 2019. 55 с.

REFERENCES

Berube, A., and Parilla, J. *MetroTrade: Cities Return to their Roots in the Global Economy*. Washington, D. C. : Brookings Institution, 2012.

Brenzovych, K. S. "Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku mizhnarodnoi torhivli biznes-posluhamy" [The Current State and Prospects of International Trade in Business Services]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo*, no. 23 (1) (2019): 30-34.

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Fujita, M., Krugman, P., and Venables, A. *The Spatial Economy: Cities, Regions, and International Trade*. Cambridge, MA: MIT Press, 1999.

Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>

Holovne upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti. <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>

Holovne upravlinnia statystyky v Chernivetskii oblasti. <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>

Holovne upravlinnia statystyky v Ivano-Frankivskii oblasti. <http://www.ifstat.gov.ua/>

Holovne upravlinnia statystyky v Rivnenskii oblasti. <http://rv.ukrstat.gov.ua/>

Holovne upravlinnia statystyky v Zakarpatskii oblasti. <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>

Інклузивний вимір розвитку міст - центрів ділової активності України: тенденції та перспективи: наукова доповідь [An Inclusive Dimension of the Development of Cities - Business Activity Centers of Ukraine: Trends and Prospects: A Scientific Report]. Lviv: DU «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2019.

Meyer, K., and Shapiro, D. "Why global cities are changing the narrative in international trade". The Sonversation. 2019. June

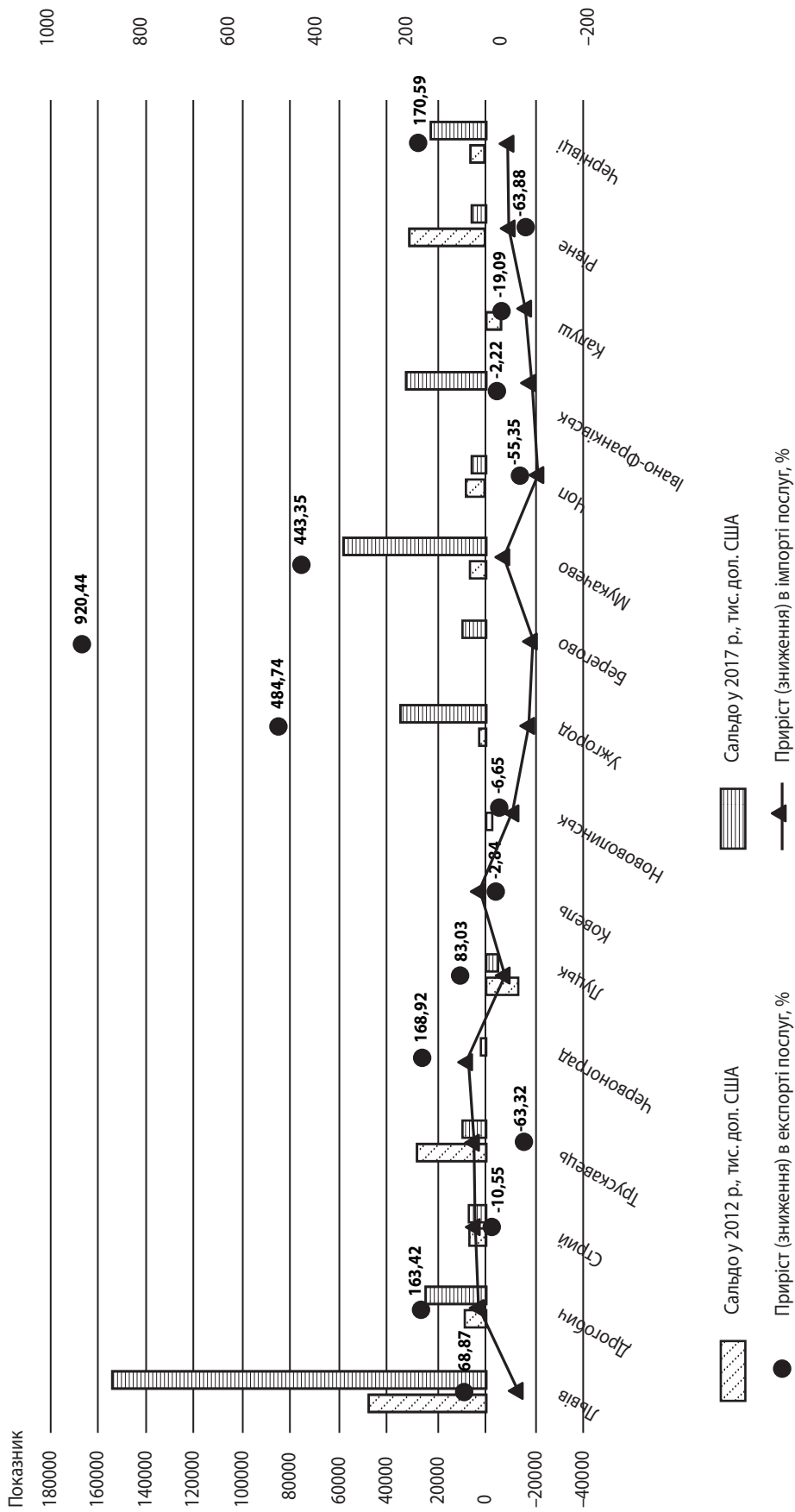

Рис. 7. Сальдо та тенденції у зовнішній торгівлі послугами в містах обласного значення Західного регіону України за період 2012–2017 рр.

Джерело: розраховано та побудовано за [7–12]

Оцінка структурних трансформацій в експорті послуг у Івано-Франківську, Чернівцях та Рівному

Назва послуг	Івано-Франківськ				Чернівці				Рівне			
	Структура, %		Швидкість змін, у в.п.	Інтенсивність змін, %	Структура, %		Швидкість змін, у в.п.	Інтенсивність змін, %	Структура, %		Швидкість змін, у в.п.	Інтенсивність змін, %
	2014	2017			2014	2017			2014	2017		
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	31,1	72,4	41,3	215,3	39,1	34,4	-4,7	145,7	2,7	к	р/н	р/н
Транспортні послуги	31,3	6,4	-24,9	18,8	17,4	17,8	0,4	169,5	92,9	91,6	-1,3	81,4
Послуги, пов'язані з подорожами	12,2	13,0	0,8	99,0	23,5	23,4	-0,1	165,6	1,2	1,7	0,5	114,6
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	2,4	5,0	2,6	193,2	14,9	22,7	7,8	252,6	0,7	1,2	0,5	132,2
Ділові послуги	2,9	2,3	-0,6	75,7	5,1	1,7	-3,4	56,2	1,9	к	р/н	р/н
Інші послуги	20,0	0,9	-19,1	4,2	0,0	0,0	0,0	р/н	0,6	р/н	р/н	р/н
Всього	100	100	х	92,6	100	100	х	165,8	100	100	х	82,5

Примітки:

к – інформація конфіденційна; р/н – розрахунок неможливий.

Джерело: розраховано та складено за [10–12]

20th. <http://E/how-global-cities-are-changing-international-trade-114273>

Mukachivska miska rada. <https://mukachevo-rada.gov.ua/index.php/miska-vlada/mukachivska-miska-rada/item/11135-v-mukachevi-fiksuietsia-rist-eksportu-na-pidpriemstvakh/11135-v-mukachevi-fiksuietsia-rist-eksportu-na-pidpriemstvakh>

Terytorialnyi rozvytok i rehionalna polityka: Rehionalni ekonomichni trendy ta determinanty rehionalnoi polityky: naukova dopovid [Territorial Development and Regional Policy: Regional Economic Trends and Determinants of Regional Policy: A Scientific Report].

Lviv: DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnyoho NAN Ukrainy», 2019.

Zhabynets, O. I. "Zovnishnia torhivlia tovaramy v mistakh oblasnoho znachennia Zakhidnoho rehionu Ukrainy: tendentsii ta strukturni zminy" [Foreign Trade in Goods in Cities of Regional Importance of the Western Region of Ukraine: Trends and Structural Changes]. *Biznes Inform*, no. 8 (2019): 26-33.

Стаття надійшла до редакції 16.11.2019 р.